

Honden trainen

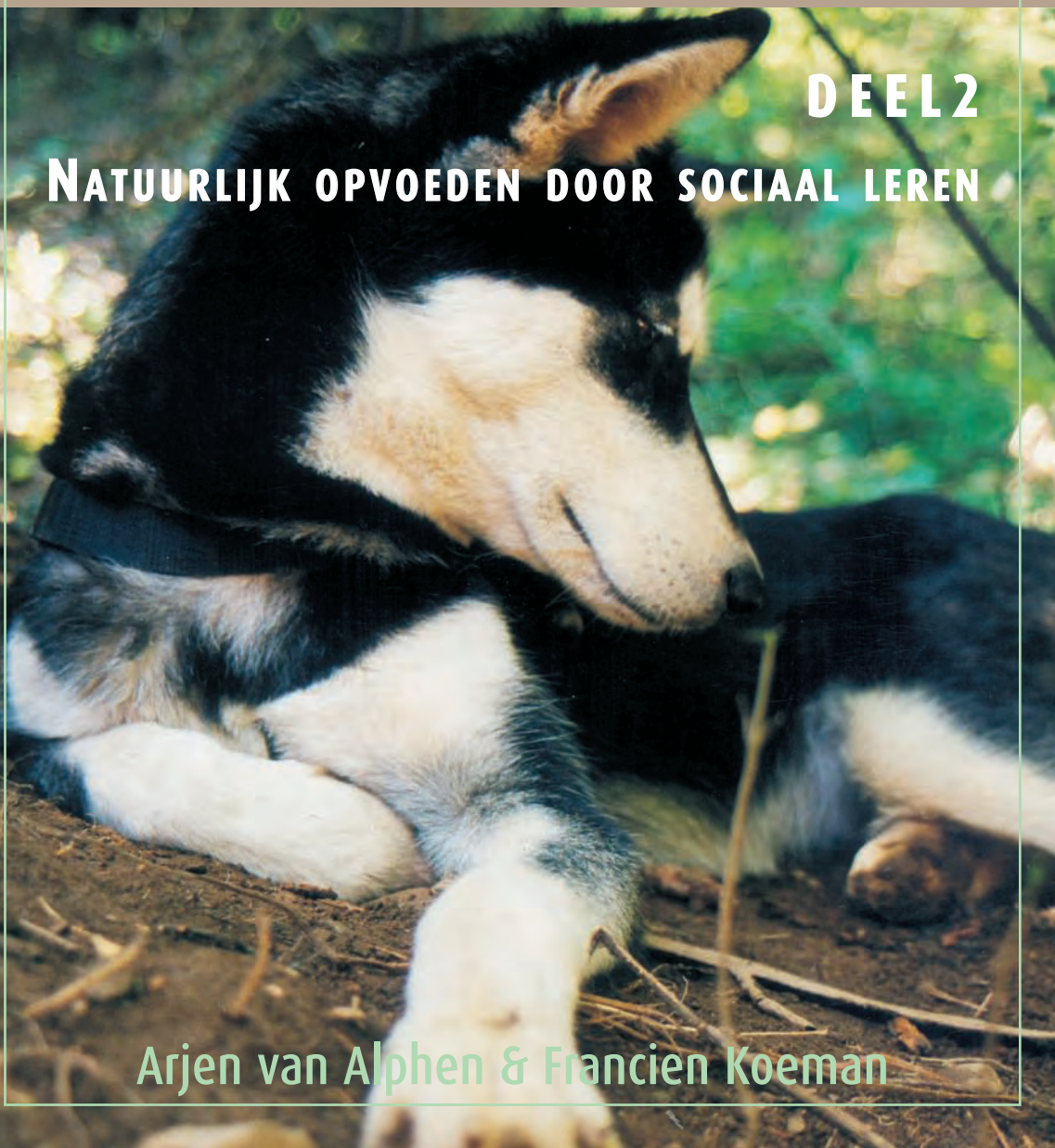
volgens de regels van de natuur

MET DE ROEDEL METHODE®

DEEL 2

NATUURLIJK OPVOEDEN DOOR SOCIAAL LEREN

Arjen van Alphen & Francien Koeman

Inhoud

<i>Dankbetuiging</i>	9
<i>Voorwoord (Catholijn Jonker)</i>	10
<i>Hoe deel II van de Roedelmethode tot stand is gekomen</i>	11
<i>Het doel van de methode</i>	12
<i>Kaya en haar O's</i>	12
<i>Inleiding</i>	14
HOOFDSTUK 1: We zetten onze mensenbril af	16
Antropomorfisme	16
De hondentaal	25
(Zelf)bewustzijn	26
Taal	27
Samenleven	28
Opvoeden	28
Normen en waarden	30
HOOFDSTUK 2: We trekken hondenschoenen aan	31
Roedels en rangorde	31
Dominantie	32
De dominante hond	32
Ranghoger en ranglager	32
De zin van dominantie	33
Dominantie en rangorde	34
Conflicten	37
De wolvenroedel	39
De hond in de menselijke roedel	40
Ranghoger – ranglager; geur	45
Ranghoger – ranglager; eten	46
HOOFDSTUK 3: Zitten uw veters goed vast?	49
Leerprocessen	49
Het sociale leren: 'aanleren' en 'inleren'	51
Leren door imiteren	54
Explorerend leren en discriminerend leren	55
Traditievorming	56
Leermotivatie	57
Basismotivatie; lust en onlust	58
De fasen in het sociale leren	59
Motivatie en sociaal leren	62
Wat is sociaal gedrag	63

HOOFDSTUK 4: De eerste stappen op onze nieuwe schoenen	66
Hoe genetisch gedrag sociaal gedrag wordt	66
Individueel sociaal gedrag	67
De neus	68
De vegetatieve fase	70
De moederhond accepteert de pup	70
De moederhond wijst de pup af	70
De Regel van Drie	72
Correctie en correctierecht	73
De pups en de Regel van Drie	76
De Regel van Drie en leerprocessen	79
De roedelleidster; moeder	81
HOOFDSTUK 5: Uw schoenen zitten lekker?	84
Na de 'vegetatieve' fase	84
Lichaamstaal	87
Geurentaal; markeren wordt taal	88
Individueel onderwijs; individueel sociaal gedrag	91
Volgen	94
Volgen of blijven	96
Links en rechts	97
Lichaamstaal en motivatie	98
HOOFDSTUK 6: De eerste wandeling op de nieuwe schoenen	100
Lichamelijke opvoeding	100
Markeren	100
Leren zitten	103
Leren liggen	105
Een fysiek dominante teef	108
Een mentaal dominante teef	109
Geur en lichaamstaal	113
Imiteren en traditievorming in het nest	116
Explorerend leren en discriminerend leren	118
Liggen als onderwerping of...	122
HOOFDSTUK 7: Bijna goed ingelopen schoenen...	124
De mens als inprentingsobject	124
De mens als alfa	127
De mens als alfa, maar geen alfahond	131
Het voortgezet onderwijs door de moederhond	132
Staan	135
Het 'vlooien'	138
De volgorde van leren en het correctierecht	142

HOOFDSTUK 8: Op stap voor het echte werk...!	144
Gezamenlijk sociaal leren	144
Spelen	145
De dynamiek van het lichaam als taal	149
Jaag- en prooigedrag	150
Sociale lichaamstaal en markeringstaal	150
Spel of menens	152
Hormonen en rangorde	153
Castratie	154
Seksueel gedrag	154
Rijgedrag	154
Komen bij de baas	155
Samenvattend: de natuurlijke opvoeding	157
HOOFDSTUK 9: Verder... met onze hondenschoenen aan!	159
De praktijk	159
Hondse opvoeding – menselijke opvoeding	161
Hondentaal en dominantie‘regels’	162
Niet zomaar regels maar... geurentaal	162
De dominantie‘regels’	163
Dominantieregels en lichaamstaal	166
Lichamelijk contact	167
Aaien	168
Spelen	168
Speelgoed	170
Zindelijkheid	171
HOOFDSTUK 10: We krijgen een hond...hoera?	173
De eerste twee weken; de observatiefase	173
De tweede periode van twee weken; de checkfase	175
De derde periode van twee weken; de antwoordfase	178
Lichaamstaal en de Regel van Drie	180
Volgen... waarom eigenlijk?	180
Volgen... wat is dat eigenlijk?	181
En... correctierecht?	183
Volgen en de omgeving: gebruik en misbruik van de zintuigen	184
Tempo als hondentaal	186
De baas past zich niet aan de hond aan	187
Lichamelijkheid en lijngebruik; de HFB	188
Beloond (actueel) gedrag gaat de hond herhalen	189
‘Mijn baas spreekt geurentaal!’	189
Linksachter of rechtsachter volgen	191

HOOFDSTUK 11: Aan de slag!	192
Individueel sociaal leren	192
Stap 1. De ranghogere gaat niet in op de uitdaging van de ranglagere	193
Stap 2. De ranglagere let op de ranghogere	198
Stap 3. Lichamelijk en verbaal corrigeren	205
Stap 4. Rechtdoor lopen	211
Stap 5. Linksaf (90°)	212
Stap 6. Invitatielopen	219
Stap 7. Tempowisselingen	223
Lichamelijkheid en geur	224
Lichaamstaal en motivatie	226
Markeer- en contactoefeningen	226
Tot slot	235
De oud(er)e hond	236
 Bijlagen	 238
<i>Schema's</i>	238
<i>Ethogram</i>	249
<i>Het Dominantiemodel en de Roedelmethode</i>	261
 <i>Literatuur</i>	 267
<i>Register</i>	271

We trekken hondenschoenen aan

ROEDELS EN RANGORDE
 DOMINANTIE
 DE DOMINANTE HOND
 RANGHOGER EN RANGLAGER
 DE ZIN VAN DOMINANTIE
 DOMINANTIE EN RANGORDE
 CONFLICTEN
 DE WOLVENROEDEL
 DE HOND IN DE MENSELIJKE ROEDEL
 RANGHOGER – RANGLAGER; GEUR
 RANGHOGER – RANGLAGER; ETEN

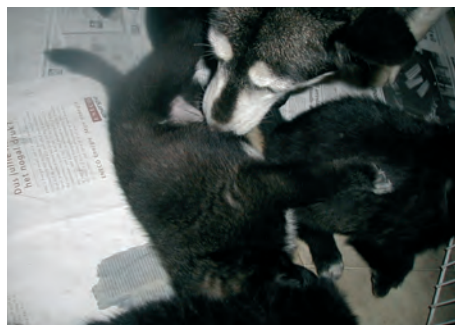
Roedels en rangorde

Alle levende wezens zoals bijen, mieren, olifanten, paarden, wolven en mensen, die in een nauw sociaal verband leven, kunnen alleen binnen dat sociale verband functioneren wanneer er sprake is van een zekere sociale structuur. Binnen deze sociale structuur moet elk individu zijn plaats krijgen. Deze plaats moet voor hem of haar acceptabel zijn, omdat er anders doorlopend conflicten over die positie plaatsvinden.

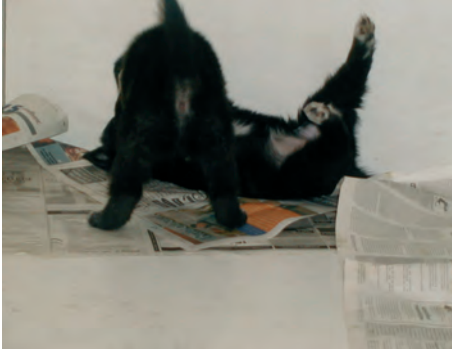
De positie binnen die sociale structuur kan voornamelijk genetisch bepaald zijn zoals bij wespen, mieren en bijen; koninginnen en werkers. Die positie kan ook het gevolg zijn van een ingewikkeld en gedifferentieerd proces waarin vele factoren een rol spelen. In dat geval wordt de positie binnen de sociale structuur, de status, niet alleen genetisch bepaald maar ook door biologische aanleg (karakter of postuur), sociale capaciteiten, opvoeding, het milieu, de omstandigheden en de opleiding.

Elke positie binnen een sociaal verband, de rangordepositie, geeft naast bepaalde rechten en voordelen ook plichten en nade-

len. Iemand die hooggeschoold is en daarvoor de juiste capaciteiten heeft, zal een hogere en dominantere positie krijgen dan iemand zonder die opleiding en met minder capaciteiten. Een directeur van een bedrijf zal tevreden zijn over zijn inkomen, zijn prachtige huis met grote tuin en zijn mooie auto die zijn hoge positie hem geven. Hij heeft binnen zijn bedrijf meer zeggenschap dan zijn werknemers; hij heeft het recht om te corrigeren. Maar... daar staat tegenover dat deze functie hem veel plichten geeft ten opzichte van die werknemers. Hij draagt de zorg voor hen en is medeverantwoordelijk voor hun welzijn. Hierdoor maakt hij lange dagen. Zijn verantwoordelijkheden geven hem veel stress en last van zijn hart. Hij moet meer belasting betalen dan veel anderen, wat zijn financiële medeverantwoordelijkheid is voor de mensen op lagere posities, de 'ranglageren' in onze mensenmaatschappij. De hiërarchie is in feite een systeem van wederzijdse afhankelijkheid, waarin elk zijn rechten en plichten vervult. Wanneer dit niet op een bij de functie passende wijze gebeurt, heeft dat

In het nest zijn de rangorden duidelijk: de rechten en plichten liggen allemaal bij de moederhond.

Als moeder afwezig is, oefenen de pups met elkaar. Ze moeten ook onderling leren geven en nemen (overheersen en overheerst worden), grenzen leren kennen ... en accepteren.

gevolgen voor alle betrokkenen en de posities die zij innemen.

Dominantie

Dominantie is – in meer of in mindere mate – aanwezig in het genetisch vastgelegde erfelijke materiaal van elk individu.

Dankzij de aanwezigheid van dominantie is onderhandelen mogelijk. Dit wil dus absoluut niet zeggen, dat die onderhandelingen over sociale posities alleen gericht zijn op het overheersen en domineren van een ander, wat de manier is waarop het woord dominantie meestal wordt geïnterpreteerd. Het is evengoed het vermogen om overheerst en gedomineerd te worden en de dominantiepositie van de ander te erkennen! Dominantie is juist gericht op het voorkomen van fysiek geweld binnen een sociaal verband.

Wanneer we dominantie op deze manier definiëren kunnen we elke hond – in meer of mindere mate – dominant noemen (Deel I), want elke hond is in staat om te onderhandelen over sociale posities. Zou bij een hond het vermogen tot dominantie helemaal ontbreken dan is hij onopvoedbaar. Hij heeft niet het vermogen om te onderhandelen zodat hij compleet asociaal zal zijn.

De dominante hond

Het begrip dominantie wordt ook gebruikt als karaktertypering. Hierbij geldt dat bij deze definitie van dominantie wordt bedoeld ‘overheersen en domineren’. Meestal worden deze woorden gebruikt wanneer een baas problemen heeft met zijn hond.

Daarentegen zal een hond met een echt dominante karakterstructuur niet of nauwelijks gebruikmaken van zijn grote onderhandelingsvermogen. Hij toont juist zijn superioriteit door in elke situatie doorlopend conflicten te vermijden.

Ranghoger en ranglager

Als we spreken over ranghoger of ranglager hebben we het altijd over een specifieke relatie. Die relatie ontstaat vanuit de onderhandelingen tussen sociale wezens, de dominantieverhouding, zoals tussen de baas en zijn hond of tussen honden onderling. Zo kunt u in de (rangorde)relatie dominant zijn over uw hond, maar dit zegt nog niets over de rangorderelatie tussen uw hond en andere individuen in de omgeving.

Ranghoger zijn is niet hetzelfde als dominant zijn. Een hond die ranghoger is,

hoeft niet per definitie ook een dominante hond te zijn.

Een dominante hond zal altijd elk conflict trachten te vermijden. Zelfs als deze hond een ranghoge positie heeft, zal hij niet snel gebruikmaken van het recht om te corrigeren omdat hij daarmee een conflict aan zal gaan.

Een minder dominante hond die een ranghoge positie heeft zal meer gebruikmaken van zijn aangeboren onderhandelingsvermogen. Hij kan dit uiten door ongehoorzaamheid te gebruiken als manier om te onderhandelen. Ook zal hij gebruikmaken van het correctierecht dat zijn positie hem geeft. Hiermee gaat hij het conflict aan om op die manier zijn positie als ranghogere te verduidelijken. Hij is niet dominant genoeg om zijn positie door conflictvermijding duidelijk te krijgen.

De manier waarop een hond omgaat met zijn ranghoge positie wordt dus bepaald door de mate van aangeboren dominantie in zijn karakter.

Of een al dan niet dominante hond ook een ranghogere hond wordt heeft alles te maken met rangorderrelaties en de onderhandelingsvermogens (dominantie) van de andere honden en/of mensen in zijn omgeving.

De zin van dominantie

Dominantie is het vermogen te kunnen onderhandelen over sociale verhoudingen zonder dat het tot fysieke confrontaties komt. Juist doordat de een dominant is over de ander worden conflicten voorkomen en is conflictvermijding mogelijk.

Het dominantie-gen maakt onderhandelen over posities en rangorden mogelijk. Zonder dominantie-gen zou dit sociale samenzijn ondenkbaar zijn!

Dominantie is dan ook het sleutelwoord als het gaat om sociaal gedrag. Zonder de erkenning van de dominantiepositie van een ander en zonder te willen weten hoe de dominantieverhoudingen in elkaar steken is er geen sociaal gedrag mogelijk.

'Ranghoger' en 'dominantie' vallen niet per definitie samen en kunnen elk moment gewisseld worden.

